

Land	Danmark
Domstol	Højesteret
Parter	Saab Danmark A/S mod Forsvarets Materieltjeneste
Dato for afgørelse	25. april 2013
Afgørelsestype	Dom
Status	Retskraftig
Dato for publicering i domsdatabasen	10. juni 2020
Omtalt i It-kontraktret, 2. udgave	s. 150
Gengivet fra	Højesterets dombog

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 25. april 2013

Sag 310/2010

(2. afdeling)

Saab Danmark A/S

(advokat Carsten Raasteen)

mod

Forsvarets Materieltjeneste

(kammeradvokat Karsten Hagel-Sørensen og advokat Kasper Mortensen)

I tidligere instans er afsagt dom af SØ- og Handelsretten den 10. september 2010.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Per Walsøe, Niels Grubbe, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Oliver Talevski.

Påstande

Appellanten, Saab Danmark A/S, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Forsvarets Materieltjeneste, skal betale 6.339.490,63 kr., subsidiært et mindre beløb, med procesrente af 3.847.270,63 kr. fra den 4. juli 2008 og af 2.492.220 kr. fra den 6. marts 2009.

Saab har endvidere nedlagt påstand om, at Forsvarets Materieltjeneste skal betale 375.000 kr. med procesrente fra den 10. september 2010.

Forsvarets Materieltjeneste har påstået stadfæstelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb.

Sagen for Højesteret

Saab har frafaldet påstanden om betaling af 3.599.730 kr. vedrørende DACCIS version 6.7. Sagen for Højesteret angår således alene spørgsmålet om betaling for Saabs deltagelse i MIP samarbejdet.

Saab har opfyldt Sø- og Handelsrettens dom og betalt 375.000 kr. i sagsomkostninger til Forsvarets Materieltjeneste (FMT). Saab kræver, som det fremgår af påstandene, dette beløb tilbagebetalt.

Sagen er blevet behandlet sammen med Højesterets sag nr. 309/10, Forsvarets Materieltjeneste mod Saab AB, der bl.a. angår spørgsmålet om berettigelsen af FMT's ophævelse af en kontrakt af 29. juni 2007 om levering af DACCIS fase 2, version 6.1, 6.2, 6.3 og 6.6.

Supplerende sagsfremstilling

Den e-mail, som Eva Senderovitz sendte til major Claus Nordendorff vedrørende en ny aftale om Saabs deltagelse i MIP samarbejdet, er dateret den 24. november 2006.

Rekvireringen af 20. december 2006 angik Saabs deltagelse i MIP samarbejdet i 2007. Det fremgår af rekvireringens punkt 2.1, at levering af software skulle ske senest den 30. juni 2008. Leveringen af alle konsulentydelse skulle være afsluttet senest den 31. december 2007. I bilaget til rekvireringen er der om leveringstidspunktet for de nævnte ydelser fastsat følgende:

”Deliveries

The delivery is consultancy and software.

The consultancy delivery will be completed not later than 31.12.2007.

The software to be used for SLT1 will be delivered no later than 31.08.2007.

The software to be used for SLT2 will be delivered no later than 23.11.2007.”

Det brev, Saab sendte til FMT vedrørende opgørelsen af timeforbrug for september 2007 og reestimering af timeforbruget for hele året, er dateret den 10. oktober 2007 (og således ikke den 24. oktober 2007).

Saabs meddelelse til FMT i november 2007 indeholdt en timeopgørelse for oktober 2007 og var ikke en faktura.

Parternes møde den 6. februar 2008 angik spørgsmålet om indgåelse af en tillægskontrakt til kontrakten af 29. juni 2007 vedrørende levering af DACCIS fase 2 i overensstemmelse med en hensigtserklæring, som parterne havde indgået den 21. december 2007. Hensigtserklæringen skulle formaliseres i et kontrakttillæg senest den 24. januar 2008. Denne frist blev senere

forlænget, således at parterne kunne fortsætte forhandlingerne om et kontrakttilæg. Det fremgår af hensigtserklæringens punkt 3, at hvis parterne ikke i ”good faith” forhandlinger kunne opnå enighed om et kontrakttilæg, skulle den respektive parts medvirken til udarbejdelse af hensigtserklæringen ikke forstås eller fortolkes som et frafald af nogen rettigheder under hovedkontrakten (kontrakten af 29. juni 2007) eller som passivitet, herunder i relation til hovedkontraktens § 9. Efter denne bestemmelse kunne FMT bl.a. ophæve hovedkontrakten, hvis den aftalte dato for milepæl OC blev overskredet. Der blev ikke indgået nogen tillægskontrakt, og FMT ophævede kontrakten ved brev af 25. februar 2008.

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet supplerende forklaringer af Ingvar Krafft, Bjarke Heiberg-Iürgensen og Eva Senderovitz.

Ingvar Krafft, der var Global Operating Manager i Saab, har forklaret bl.a., at han deltog i et møde den 6. februar 2008 med FMT. MIP 2007 kontrakten blev diskuteret på dette møde. Der var en accept af noget arbejde, som ville blive udført i januar/februar 2008. Han opfattede dog ikke, at accepten kun omfattede arbejde udført i januar og februar. FMT sagde kun, at Saab ikke måtte nyudvikle DACCIS. Dette skulle indgå i mødereferaterne. Han opfattede ikke FMT’s accept som betinget af, at der skulle indgås en ny separat kontrakt. FMT sagde, at MIP 2007 kontrakten skulle forlænges. Efter hans opfattelse bekræftede FMT at ville betale for både udført arbejde og fremtidigt arbejde. Han spurgte Bjarke Heiberg-Iürgensen en gang til under mødet, og Bjarke Heiberg-Iürgensen bekræftede dette. Han var meget omhyggelig med at få det bekræftet. Bjarke Heiberg-Iürgensen var ikke utilfreds med, at rammebeløbet var overskredet.

Bjarke Heiberg-Iürgensen, der var kontorchef i kontraktsektionen i FMT, har forklaret bl.a., at FMT accepterede at refundere nogle helt specifikke omkostninger til løn, forberedelse, rejser og afrapportering fra møderne til Saab. Det blev ikke accepteret at dække udgifter efter januar/februar, fordi det kunne der altid tages stilling til, og det ville kun blive relevant, hvis man indgik en aftale under hensigtserklæringen.

Det var hans opfattelse, at det for Saab var en ufravigelig forudsætning at være til stede i Gredding, derfor havde Saab behov for at være der, hvad enten Saab havde en kontrakt eller ej. FMT var ikke forpligtet til at forlænge MIP kontrakten. Saab havde ikke forlangt, at MIP

kontrakten blev forlænget, inden de indgik DACCIS kontrakten. Det var Saabs risiko, hvis der ikke var nogen kontrakt.

Eva Senderovitz, der var projektleder i Saab, har forklaret bl.a., at arbejdet i forbindelse med MIP 2007 kontrakten kunne have været stoppet, da man nåede de 5.000 timer. Dette vil have betydet, at MIP Block 3 replikeringen ikke ville blive færdigudviklet. De udviklede og testede Block 3 replikeringen. De kunne ikke blot have holdt en pause, indtil FMT godkendte det videre arbejde, fordi der så ikke havde været mulighed for at teste i MIP samfundet. MIP samfundet havde en tidsplan, som man var nødt til at deltage i for at kunne blive færdige med MIP Block 3 replikeringen. Danmark var forpligtet til at deltage i disse test. Der er en sammenhæng mellem arbejdet under MIP 2007 kontrakten og DACCIS 6.6 kontrakten. MIP Block 3 replikeringsmekanismen, som blev udviklet under MIP 2007 ordren, skulle indgå i DACCIS 6.6. MIP Block 3 mekanismen skulle leveres fra Saab til FMT, som så skulle levere den til Saab. Dette skyldtes, at DACCIS 6.6 havde en kundeleverance, som bestod i netop denne replikeringsmekanisme. DACCIS 6.6 kontrakten kunne ikke færdiggøres, hvis man havde indstillet MIP 2007 ordren. FMT kunne i princippet have indsat en anden MIP Block 3 replikeringsmekanisme, men det ville have påvirket projektplanen. Der skulle afsættes mere tid til integration af en tredjeparts produkt. Dette betyder, at Saabs fortsættelse af MIP 2007 ordren var en forudsætning for færdiggørelsen af DACCIS 6.6 til tiden.

Hun deltog i mødet den 6. februar 2008 hos FMT. FMT bad Saab om at fortsætte arbejdet under 2007 ordren med undtagelse af udviklingsarbejdet. Saab skulle deltage i MIP arbejdsgrupper og gennemførelse af test. Saab havde forud for mødet udviklet Block 3 replikeringsmekanismen, deltaget i SLT 1 test og deltaget i arbejdsgruppemøde i MIP samfundet. Der var en sammenhæng mellem det arbejde, der var udført og faktureret i oktober til december 2007, og det arbejde, der blev omtalt på mødet den 6. februar 2008. Det, der blev udviklet i 2007, var det, som skulle testes i 2008. Der havde ikke været noget at teste, hvis produktet ikke var udviklet og SLT 1 testet. Dette vidste FMT, fordi FMT var med i MIP samarbejdet. FMT kendte MIP samfundets tidsplaner og status på DACCIS udviklingen.

Under MIP 2007 kontrakten skulle der leveres en MIP Block 3 replikeringsmekanisme. Der var en deadline for, hvornår der skulle leveres. Der var en kravspecifikation. SSRS knytter sig til det delsystem, der hedder replikering, og det bliver adresseret af forskellige rekvireringer, blandt andet DACCIS 6.1, 6.2 og MIP 2007. Der skulle leveres en software komponent i

medfør af 2007 kontrakten. Der var en pris for den første del af udviklingen af MIP Block 3 replikeringsmekanismen i MIP 2007 rekvireringen.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen for Højesteret angår, om Saab Danmark A/S har et krav mod Forsvarets Materieltjeneste (FMT) om yderligere betaling for Saabs deltagelse i det internationale samarbejde vedrørende udvikling af en computerstandard til militært brug benævnt MIP.

Betaling for arbejde udført i oktober, november og december 2007

Det fremgår af punkt 3.1 i parternes aftale af 20. december 2006 (rekvireringen) om Saabs deltagelse i MIP samarbejdet, at opgaven skulle løses efter regning i forhold til det faktisk anvendte antal arbejdstimer. Efter punkt 3.4 måtte det samlede omfang af det arbejde, der skulle udføres i henhold til ordren, ikke overstige 5.000 timer. Dette antal timer måtte ikke overskrides uden forudgående skriftlig aftale mellem parterne, og FMT var ikke forpligtet til at betale for overskydende timer. Det fremgår endvidere af § 2, litra f, i parternes rammeaftale fra juli 2000, at Saab hurtigst muligt skulle informere FMT, hvis Saab opdagede, at det maksimale beløb så ud til at blive overskredet. Meddelelsen skulle indeholde et revideret estimat for det resterende arbejde. Saab skulle ”suspendere al videre arbejde”, hvis FMT ikke havde godkendt det reviderede estimat inden for en tidsfrist på 5 arbejdsdage.

Saab har krævet betaling for det arbejde, som Saab udførte i oktober, november og december 2007, selv om arbejdet lå ud over det aftalte maksimale timeforbrug. FMT har bestridt, at Saab har ret hertil.

Saab foretog en reestimering af timeforbruget vedrørende Saabs deltagelse i MIP samarbejdet i 2007 og meddelte ved brev af 10. oktober 2007 til FMT, at resultatet var en forventet overskridelse på 5.923 timer.

Parterne indgik imidlertid ikke en skriftlig aftale om betaling for overskydende timer, og Højesteret finder det efter bevisførelsen ikke godtgjort, at FMT mundtligt accepterede at betale herfor i forbindelse med parternes møde den 6. februar 2008. Dette fremgår ikke af mødereferatet, og der er afgivet modstridende forklaringer herom. Højesteret finder det heller ikke godtgjort, at FMT udviste en sådan adfærd, at FMT ved passivitet er blevet forpligtet til at betale for overskydende timer i 2007. Højesteret har herved navnlig lagt vægt på, at det klart

fremgår af parternes aftale, at Saab ikke havde krav på betaling for overskydende timer uden FMT's godkendelse, men derimod skulle suspendere alt videre arbejde. Det bemærkes i øvrigt, at FMT i brevet af 5. oktober 2007, som opfølgning på parternes møde den 2. oktober 2007, tilkendegav, at FMT ikke ville betale det af Saab estimerede beløb for implementering af MIP Block 3. Oplysningerne om parternes handlemåde i forbindelse med andre ordrer kan ikke føre til en anden vurdering.

Saab kan herefter ikke kræve betaling for overskydende timer i 2007.

Betaling for arbejde udført i marts 2008 og i en varselsperiode fra den 25. marts til den 23. juli 2008

Saab har anført, at FMT skal betale for Saabs deltagelse i MIP samarbejdet i marts 2008 og i en varselsperiode fra den 25. marts til den 23. juli 2008. Saab har for så vidt angår betaling for arbejde udført i marts 2008 inden varselsperioden henvist til, at FMT på mødet mellem parterne den 6. februar 2008 accepterede, at Saab fortsat deltog i MIP samarbejdet (med undtagelse af udviklingsaktiviteter). Saab har for så vidt angår betaling i varselsperioden henvist til, at FMT's brev af 14. marts 2008 må anses for en annullering af ordren, der udløser betaling for arbejde i en periode på 120 kalenderdage i henhold til punkt 5.1 i rekvireringen af 20. december 2006. Efter denne bestemmelse havde FMT ret til at annullere ordren med mindst 120 kalenderdages forudgående skriftlig varsel. Hvis ordren blev annulleret, havde Saab ret til betaling for det faktiske antal anvendte arbejdstimer frem til varselsperiodens udløb.

FMT har anerkendt, at FMT på parternes møde den 6. februar 2008 accepterede at betale for Saabs deltagelse i MIP samarbejdet i januar og februar 2008 (med undtagelse af udviklingsaktiviteter). FMT har honoreret Saab for dette arbejde og har bestridt, at Saab herudover har krav på betaling.

Højesteret finder det efter bevisførelsen ikke godtgjort, at FMT på mødet den 6. februar 2008 accepterede at betale for Saabs deltagelse i MIP samarbejdet i 2008 i videre omfang end det, som FMT har anerkendt. Højesteret har herved navnlig lagt vægt på, at parterne på tidspunktet for mødets afholdelse den 6. februar 2008 i overensstemmelse med hensigtserklæringen af 21. december 2007 var i gang med at forhandle om indgåelse af en tillægskontrakt vedrørende kontrakten af 29. juni 2007 om levering af DACCIS fase 2. Det fremgår af punkt 3 i hensigtserklæringen, at FMT forbeholdt sig at ophæve kontrakten, hvis parterne ikke kunne blive

enige om at indgå en tillægskontrakt. Parterne opnåede ikke enighed herom, og FMT ophævede kontrakten ved brev af 25. februar 2008. Højesteret finder under disse omstændigheder, at det har formodningen imod sig, at FMT på mødet den 6. februar 2008 skulle have accepteret, at Saab mod vederlag fra FMT fortsat skulle deltage i MIP samarbejdet, uanset om parternes samarbejde efter DACCIS-kontrakten måtte ophøre. Højesteret bemærker herved, at en aftale som påstået af Saab ikke med klarhed fremgår af mødereferatet, som i øvrigt ikke indeholder oplysninger om maksimalt timeforbrug, og at der er afgivet modstridende forklaringer om, hvilken aftale parterne indgik på mødet.

FMT's brev af 14. marts 2008 kan på denne baggrund ikke anses for en annullering af en ordre, der udløser godtgørelse i en varselsperiode som påstået af Saab.

Saab har således ikke krav på betaling for arbejde udført i marts 2008 og i en varselsperiode fra den 25. marts til den 23. juli 2008.

Konklusion

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret:

Sø- og Handelsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Saab Danmark A/S inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse betale 250.000 kr. til Forsvarets Materieltjeneste.

Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.